

LO Excellent in bovenbouw VO

Studiedag 'Beweging in de polder'
19 april 2013
Ger van Mossel (SLO)

slo

Programma workshop

slo

- Onderzoek 'LO in bovenbouw VO'
- Theoretisch kader: SDT / motivatie van leerlingen
- Onderzoek 'Motivatie van leerlingen'
- 'LO Excellent in bovenbouw VO'
  - Jouw talent
  - LO Extra
  - LO Exclusief

<http://bewegingsonderwijs.slo.nl/voortgezet/tweedefase/publicaties/>

Onderzoek 'LO in bovenbouw VO'

(Brouwer, Houthoff, Van Mossel, 2012)

Aanleiding

- Windstilte rond LO in de bovenbouw (vmbo en havo/vwo)
- Wel aandacht voor LO2 en BSM

slo

Gefaseerd onderzoek

1. Interview collega's
2. Twee panelgesprekken
3. Webenquête
  - alle VO scholen met bovenbouw aangespreven
  - respons van 271 scholen
4. Expertmeeting

SLO-docentennetwerk 'Vernieuwing programma LO 2^e fase havo/vwo'

→ LO Excellent

Onderzoeksrapport 'LO in bovenbouw VO'

1. Inleiding
2. Kenmerken van respondenten
3. Aantal en duur van lessen
4. Programma
5. Didactiek
6. Doelstellingen
7. Evaluatie en beoordeling
8. Successen, tekortkomingen en verbeterpunten
9. Conclusies

slo

Grijze kaders met opbrengsten van het docentennetwerk

Voorbeeld tabel 12: Programma

Het programma LO in de bovenbouw...	Ja %	Deels %	Nee %
Is gebaseerd op het nieuwe examenprogramma LO			
Feitelijke situatie nu	27	59	13
Gewenste situatie	54	42	4
Wordt in overleg met de leerlingen bepaald			
Feitelijke situatie nu	2	35	63
Gewenste situatie	6	63	31
Is erg gevarieerd			
Feitelijke situatie nu	58	42	0
Gewenste situatie	90	9	0
Bevat onderdelen die in de onderbouw niet aan bod zijn geweest			
Feitelijke situatie nu	55	38	7
Gewenste situatie	68	28	4
Is sterk verdiepend op een beperkt aantal onderdelen			
Feitelijke situatie nu	22	58	20
Gewenste situatie	54	42	4
Bevat veel keuzemogelijkheden voor leerlingen			
Feitelijke situatie nu	29	44	26
Gewenste situatie	56	41	3

slo

Conclusies

- Het programma is tamelijk standaard (traditioneel)
- Docenten zijn deels wel tevreden
- Docenten willen van alles wat meer

slo

Onderzoeksrapport [LO in bovenbouw VO](#)
Artikel [Trendanalyse LO in bovenbouw vo](#)
[Facts & figures](#)

Aanbevelingen expertmeeting

- Leerlingen meer betrekken bij inhoud, werkwijze en evaluatie
- Leerlingen meer motiveren om te leren, zichzelf te verbeteren
- Uitdagen van *á*lle leerlingen om in (keuze)onderdelen te 'excelleren', onderdelen waarmee ze affiniteit hebben

slo

Theoretisch kader

Self-determination Theory (SDT)

- Algemene motivatie theorie die menselijk handelen probeert te verklaren (Deci & Ryan, 2000)

slo

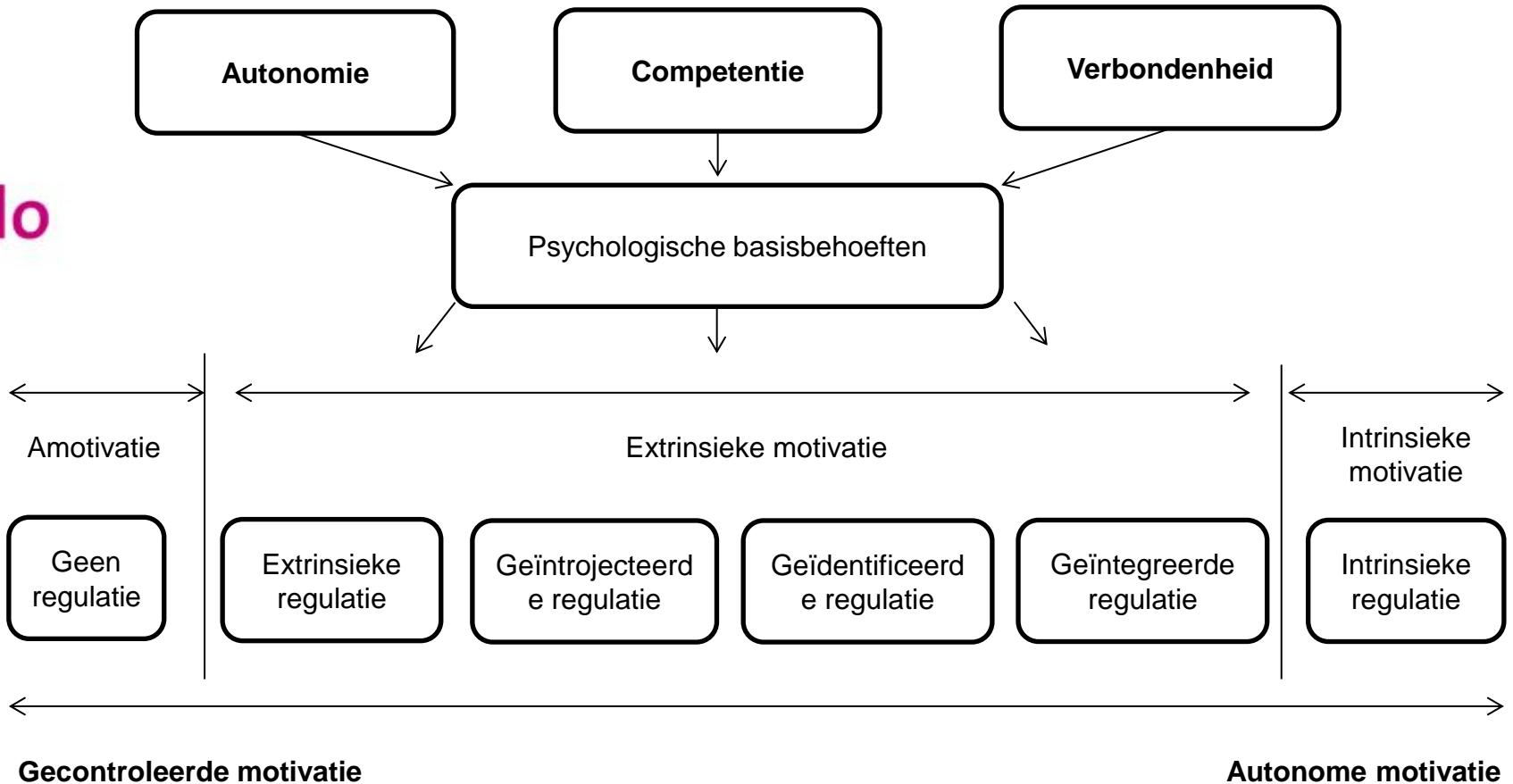
- Uitgangspunt, elk mens heeft 3 basisbehoeften:
  - behoefte aan autonomie
  - behoefte aan zich competent voelen
  - behoefte aan verbondenheid met een groep / individu

Self Determination Theory (SDT)

(Ryan & Deci, 2007)

slo

● Motivatie van leerlingen:
● zelfbepalingstheorie (SDT) (Deci & Ryan, 2000)
●

slo

SOCIALE ERVARINGEN

- Mislukkingen / successen
- Competitie / coöperatie
- Lesgeefgedrag van docent

PERCEPTIE BASISBEHOEFTE

- Competentie
- Autonomie
- Verbondenheid

AUTONOME MOTIVATIE

Blijvende motivatie voor
bewegen en sport

Onderzoek Motivatie leerlingen

(Van Ekdom, Van Mossel, Van der Spek, 2012)

Onderzoeksopzet 2012

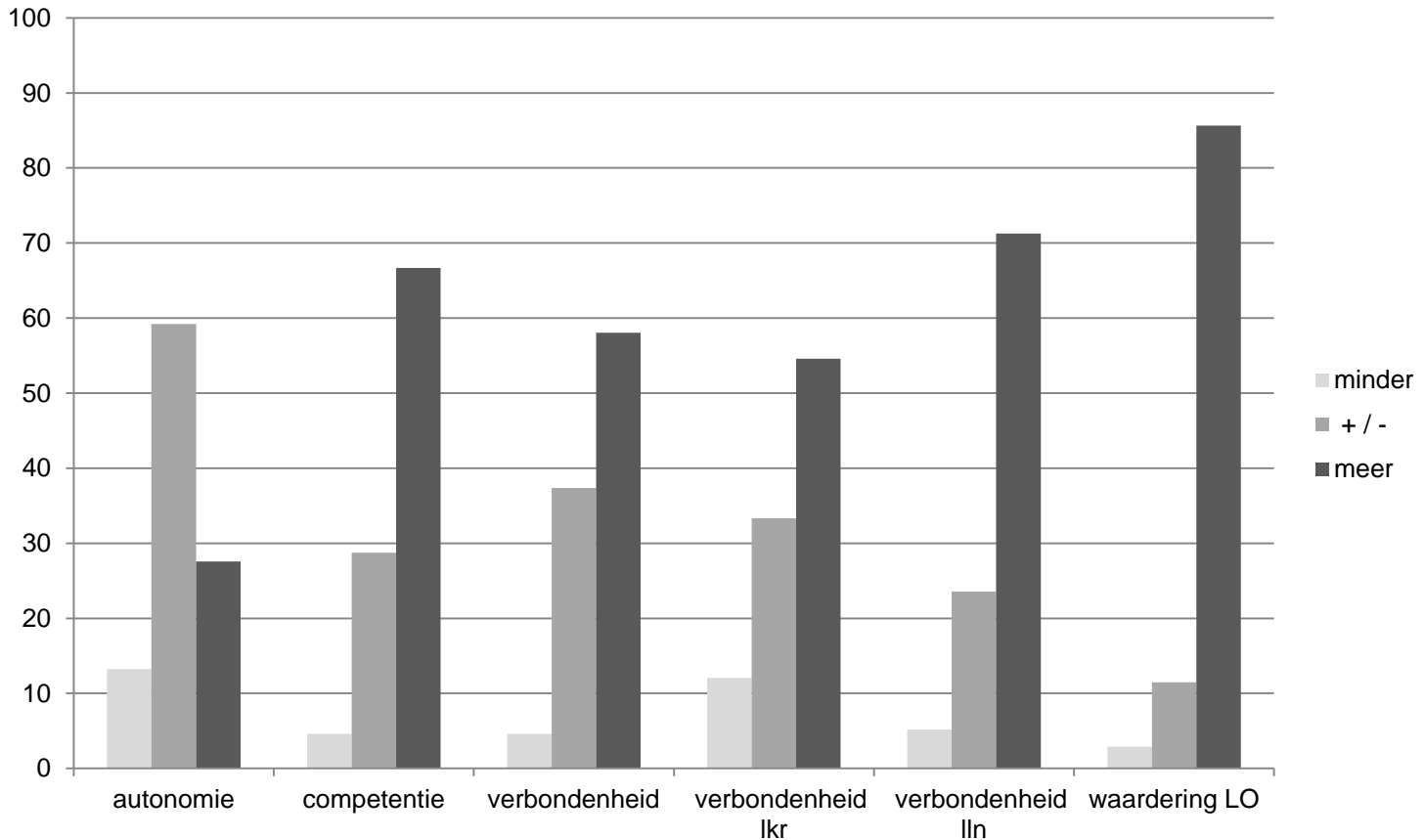
- 59 stageklassen HALO (naar keuze stagekoppels)
- 1146 leerlingen
- PO (groep 7/8) en VO
- Leerlingenvragenlijst
  - Kenmerken
  - Deelname aan clubsport en zelf buiten bewegen
  - Beweeg- en sportmotieven, *Motives for Physical Activities Measure – Revised (MPAM-R) van Ryan et al. (1997)*
  - SDT-basisbehoeftes: autonomie, competentie en verbondenheid (*Perceived Needs Scale for Exercise Behavior (PNSE)*)

slo

Drie psychologische basisbehoeften en waardering voor LO naar aantal leerlingen in bovenbouw VO (N = 174) in procenten (onderzoek HALO-stageklassen)

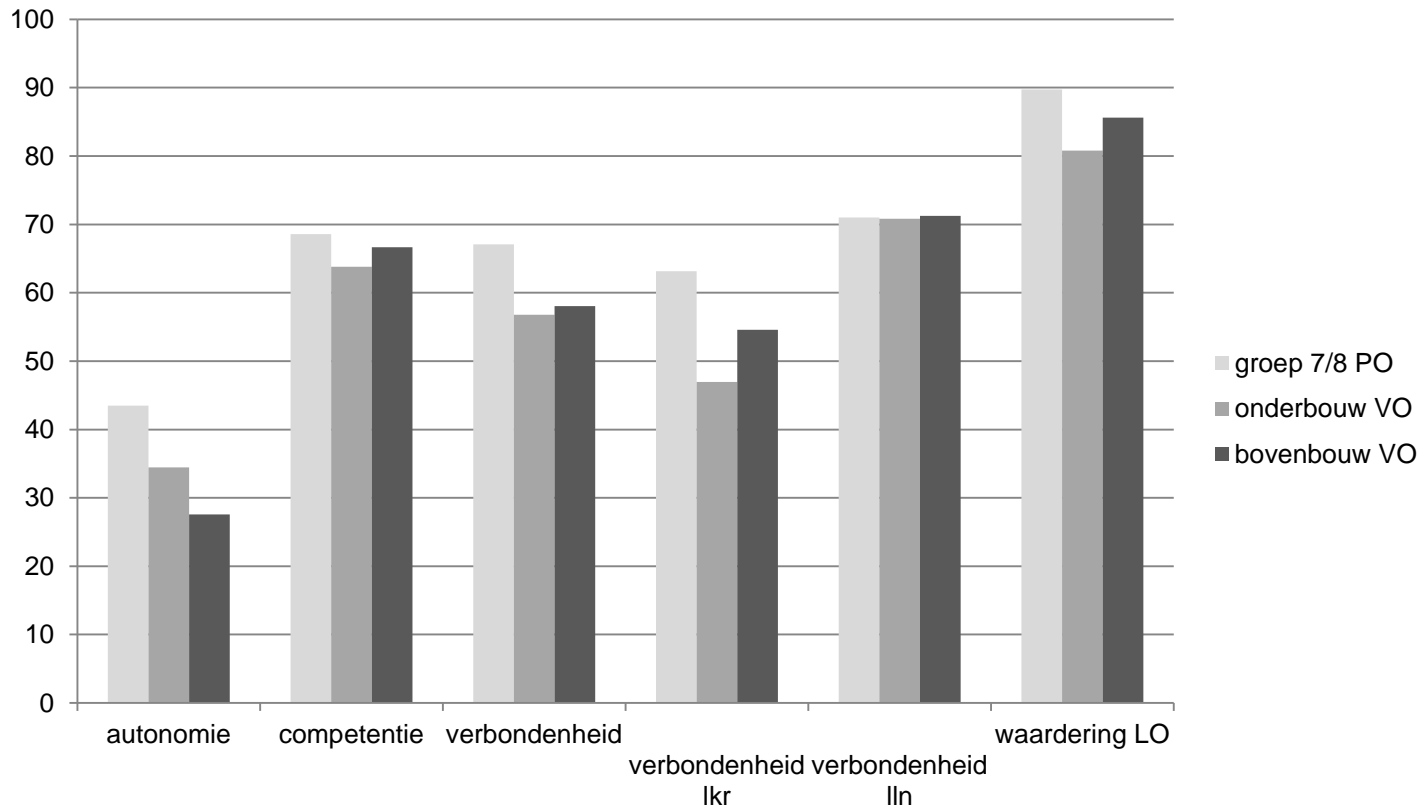
slo

Drie psychologische basisbehoeften (categorie 'meer') en waardering voor LO naar leerlingen per onderwijsfase (N= 1146) in procenten.

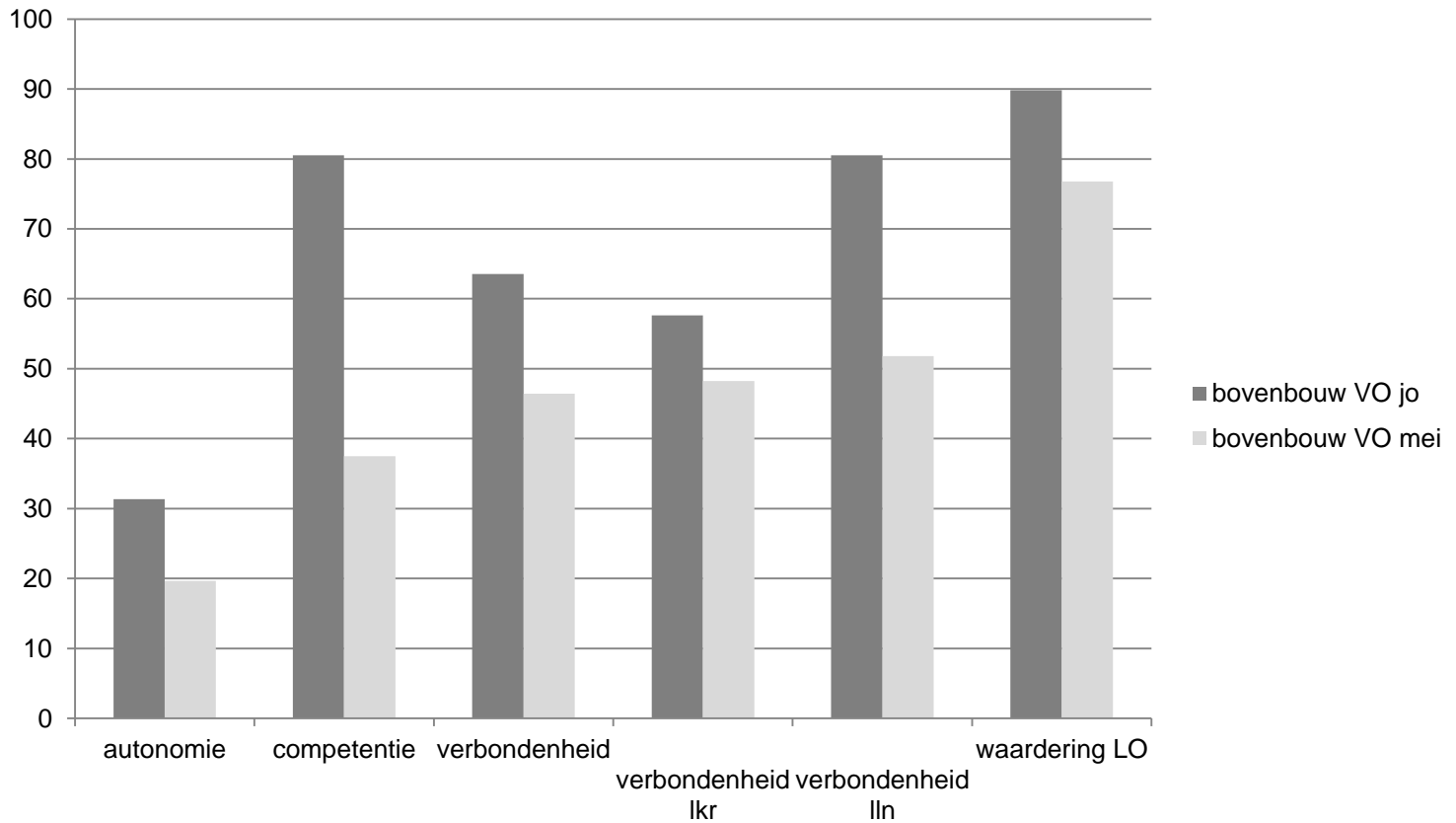
slo

Drie psychologische basisbehoeften en waardering voor LO (categorie 'meer') naar geslacht in bovenbouw VO (N= 174) in procenten.

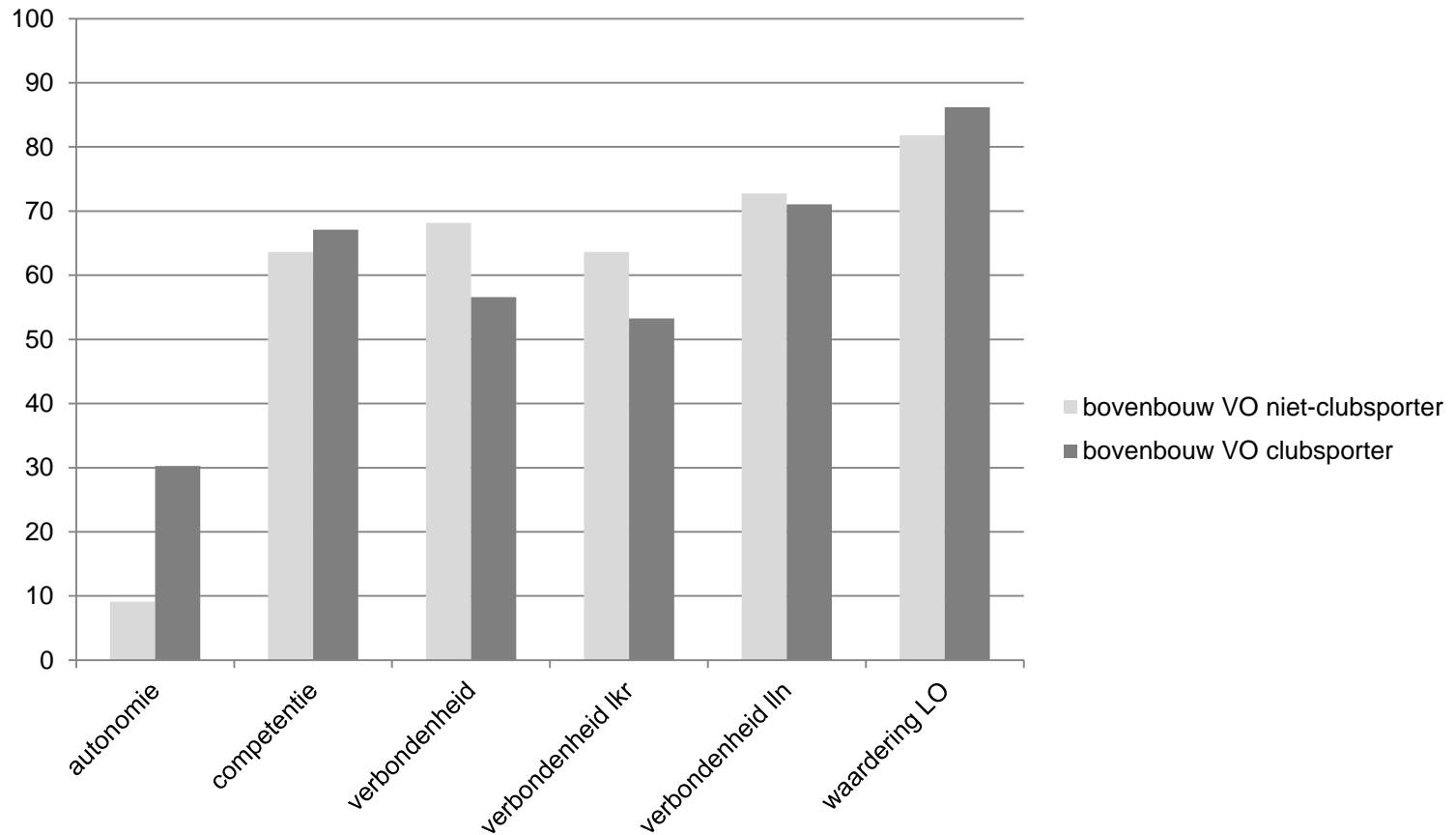
slo

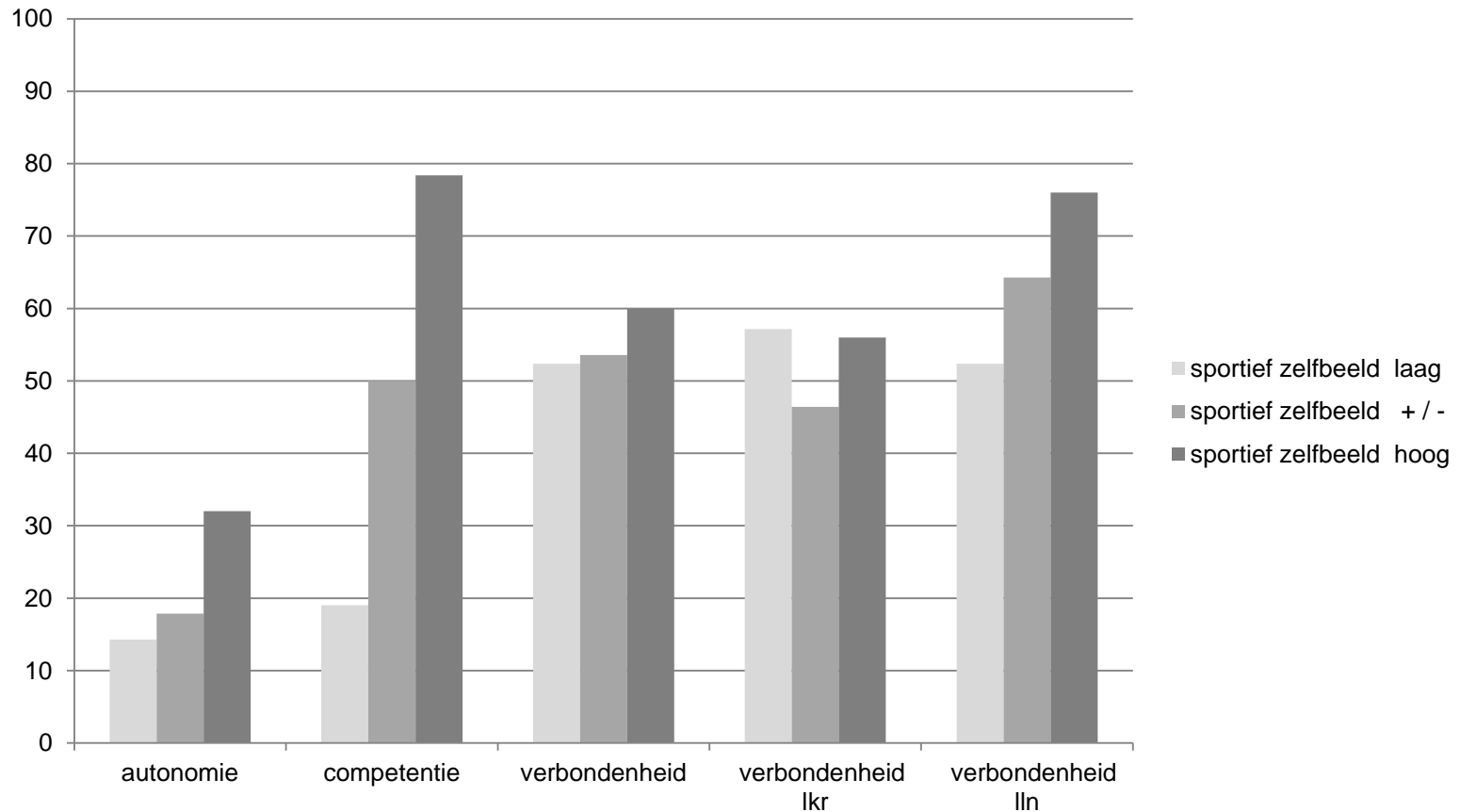
Drie psychologische basisbehoeften en waardering voor LO (categorie 'meer') naar wel/geen clubsport in bovenbouw VO (N= 174) in procenten.

slo

- Drie psychologische basisbehoeften en waardering voor LO (categorie 'meer') naar sportief zelfbeeld (N=174) in procenten.

slo

Basisbehoeften van leerlingen: wat kan de docent hieraan bijdragen?

slo

Autonomie-ondersteunend

Controlerende of dwingende taal vermijden
Zinnvolle uitleg / rationale weergeven
Empathie
Luisteren
Keuze aanbieden
Vragen stellen over interesses
en problemen
Onvoorwaardelijk aanmoedigen

Behoeftte aan autonomie

Leerlingen ervaren een keuze en
vrijheid in het nastreven van
doelstellingen

Competentie-ondersteund

Duidelijke instructie
Duidelijke verwachtingen
Realistische en uitdagende
doelstellingen
Tips en werkpunten geven
Positieve feedback geven

Behoeftte aan competentie

Leerlingen begrijpen hoe ze de
vooropgestelde doelen kunnen
bereiken en voelen zich in staat
hiervoor vereiste gedrag
hiervoor te stellen

Positieve waardering LO
Inzet en engagement tijdens LO
Toename activiteitsniveau

- tijdens LO
- buiten LO
- in de toekomst

Verbondenheid-bevorderend

Interesse tonen
Empathische en respectvolle
omgang
Luisteren en vragen stellen
Responsiviteit

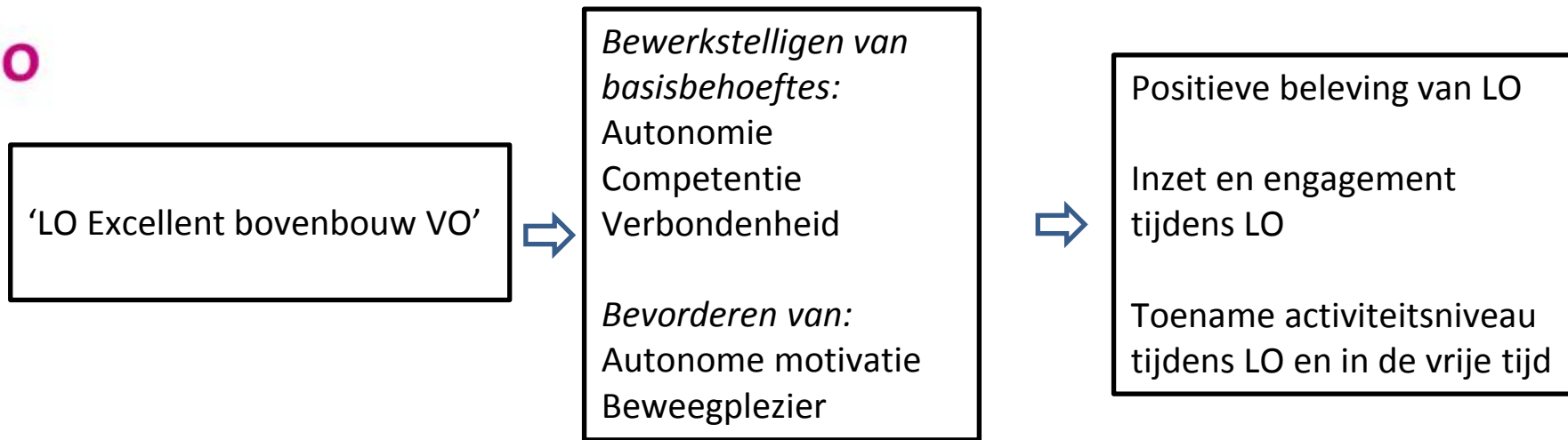
Behoeftte aan verbondenheid

Leerlingen hebben het gevoel
gerespecteerd en aanvaard te
worden door de leerkracht en
medeleerlingen

LO Excellent bovenbouw VO

slo

Artikel [LO Excellent in bovenbouw vo](#)

Artikel [Het beste uit jezelf halen](#)

LO Excellent in praktijk

- **Jouw talent**
  - Artikel [Sg de Meergronden](#) (Almere)
  - Filmpjes leerlingen
    - [Hink-stap-sprong](#)
    - [Videoclip Dans](#)
    - [Boksen](#)
- **LO Extra**
  - Artikel [Vlietland College](#) (Leiden)
  - Artikel [Thomas a Kempis](#) (Zwolle)
- **LO Exclusief**
  - Dr. Nassau College (Assen)

slo

LO Excellent op jouw school?

slo

Leerplanaspecten

slo

Leerplanaspect	Kernvraag
basisvisie	Waartoe leren zij?
leerdoelen	Waarheen leren zij?
leerinhouden	Wat leren zij?
leeractiviteiten	Hoe leren zij?
docentrollen	Hoe is de rol van de leraar bij hun leren?
bronnen en materialen	Waarmee leren zij?
groeperingsvormen	Met wie leren zij?
tijd	Wanneer leren zij?
leeromgeving	Waar leren zij?
toetsing	Hoe wordt hun leren getoetst?

Referenties

- Aelterman, N., Vanstenkiste, M., Berghe, L. van den, Meyer, J. de, Cardon, G. & Haerens, G. (2011). *De rol van motivatie binnen de les lichamelijke opvoeding*. Gent: (ongepubliceerd hoofdstuk)
- Bosman, F. (2012). Excelleren in de praktijk. *Lichamelijke Opvoeding*, 101, (7), 24-26.
- Brouwer, B., Mossel, G. van & Houthoff, D. (2012). *LO in bovenbouw VO*. Enschede: SLO.
- Brouwer, B. & Mossel, G. (2012). Trendanalyse LO in bovenbouw VO. *Lichamelijke Opvoeding*, 101, (4), 48-50.
- Deci, E.L & Ryan R.M. (1985). *Intrinsic motivation and self-determination in human behaviour*. New York: Plenum Press.
- Deci, E.L. & Ryan R.M. (2002). *Handbook of self-determination research*. Rochester: University of Rochester Press.
- Didden, C. (2012). Presteren is voor iedereen. *Lichamelijke Opvoeding*, 101, (6), 24-25.
- Haerens, L., Kirk, D., Cardon, G. De Bourdeaudhuij, L. & Vansteenkiste, M. (in druk). The quality and quantity of motivation for secondary school physical education and its relationship to the adoption of physically active lifestyle among university students.
- Massink, M. (2012). Het beste uit jezelf halen. *Lichamelijke Opvoeding*, 101, (6), 20-23.
- Mossel, G. van & Witsiers, D. (2012). LO Excellent in bovenbouw vo. *Lichamelijke Opvoeding*, 101, (4), 46-47.
- Ntoumanis, N & Standage, M. (2009). Motivation in physical education classes: a self determination theory perspective. *Theory and Research in Education*, 7, (2), 194-202.
- Peters, M. (2012). Excelleren in bovenbouw vo. *Lichamelijke Opvoeding*, 101, (11), 23-25.
- Ryan, R.M., Frederick, C.M., Lepes, D., Rubio, N., & Sheldon, K.M. (1997). Intrinsic motivation and exercise adherence. *International Journal of Sport Psychology*, 28, 335-354.
- Vansteenkiste, M., Simons, J., Lens, W., Sheldon, K.M. & Deci, E.L. (2004). Motivating learning, performance, and persistence: the synergistic effects of intrinsic goal contents and autonomy-supportive contexts. *Journal of Personality and Social Psychology*, 87, (2), 246.
- Vansteenkiste, M., Sierens, E., Soenens, B. & Lens, W. (2007). Willen, moeten en structuur in de klas: over het stimuleren van een optimaal leerproces. *Begeleid zelfstandig leren*, 37 (16), 37-57.
- Vansteenkiste, M., Sierens, E., Soenens, B., Luyckx, K. & Lens, W. (2009). Motivational profiles from a self-determination theory perspective: The quality of motivation matters. *Journal of Educational Psychology*, 101, 671-688.